

OLIMPIADA DE ȘTIINȚE SOCIO-UMANE
ETAPA NAȚIONALĂ
9 APRILIE 2014

DISCIPLINA LOGICĂ, ARGUMENTARE ȘI COMUNICARE

Citiți cu atenție textul fiecărui subiect. În cazul utilizării de simboluri (litere) pentru a desemna termeni sau propoziții, se va specifica termenul, respectiv propoziția corespunzătoare fiecărui simbol. Răspunsurile vor fi redactate clar, citeț și fără ștersături, pe cât posibil în ordinea subiectelor, cu menționarea numărului de ordine al subiectului, fără a mai transcrie textul acestuia.

Subiectul I – 20 puncte

Fie dat termenul "elev":

- Construiți pentru termenul precizat un exemplu de definiție incorectă, care să încalce simultan trei dintre regulile de corectitudine, enunțând explicit regulile încălcate;
- Precizați ce se întâmplă cu extensiunea, respectiv intensiunea acestui termen prin adăugarea caracteristicii "participant la olimpiadele școlare". Clasificați din punct de vedere intensional și extensional termenul obținut;
- Considerând termenul inițial și termenul obținut la punctul b), reprezentați în cadrul aceleiași diagrame Euler raporturile existente din punct de vedere extensional între termeni, ținând cont și de termenii suplimentari care apar în următoarele precizări: "Atât elevii de clasa a IX-a, cât și elevii de clasa a VIII-a pot participa la olimpiadele școlare, iar în plus oricare elev participant la olimpiadele școlare este un elev premiant. Este drept că doar o parte dintre elevii premiați sunt elevi care participă la olimpiadele școlare, fie că sunt elevi din învățământul gimnazial, fie că sunt elevi din învățământul liceal. Desigur, printre toți acești elevi sunt și elevi care participă la competiții sportive, sportul și învățătura nefiind contradictorii."

Subiectul II – 23 puncte

Trei colegi discută despre inferențele imediate cu propoziții categorice, fiecare susținând propriul argument:

Mihai: Propoziția "Unele decizii incorecte sunt legale" este inversa totală a conversei obversei propoziției "Toate deciziile ilegale sunt incorecte".

Alina: Propoziția "Unele decizii incorecte sunt ilegale" este conversa contrapusei totale a obversei propoziției "Nici o decizie corectă nu este ilegală".

Dan: Propoziția "Unele decizii incorecte nu sunt legale" este obversa inversei parțiale a conversei propoziției "Nici o decizie ilegală nu este corectă".

Se cere:

- Formalizând demersul vostru, analizați cele trei argumente și precizați explicit care dintre cei trei elevi raționează corect;
- Demonstrați, utilizând inferențele imediate cu propoziții categorice, dacă propoziția (1): "Unele decizii ilegale nu sunt corecte" poate fi derivată corect din propoziția (2): "Toate deciziile legale sunt corecte";
- Construiți un sorit aristotelic a cărui concluzie să fie propoziția "Unele decizii corecte nu sunt ilegale";
- Construiți două argumentări sofisticate, de tipul generalizării pripite, respectiv argumentul relativ la persoană (*argumentum ad hominem*), având drept concluzie propoziția "Toate deciziile legale sunt corecte".

Subiectul III – 20 puncte

Fie modurile silogistice valide în aceeași figură, care îndeplinesc simultan următoarele condiții:

- premisele majore sunt subcontrare;
- premisele minore sunt identice.

Cerințe:

- a) Identificați modurile silogistice valide care, având aceiași termeni, îndeplinesc condițiile de mai sus, prezentând explicit raționamentul prin care ați identificat modurile silogistice valide;
- b) Verificați prin metoda diagramei Venn validitatea modurilor silogistice identificate;
- c) Verificați validitatea fiecărui mod silogistic identificat, utilizând metoda reducerii directe sau metoda reducerii indirecte;
- d) Construiți un silogism în limbaj natural care să corespundă unuia dintre modurile silogistice identificate la punctul a).

Subiectul IV – 27 puncte

După ora de filosofie, unde s-a dezbătut problema libertății, are loc o dispută între câțiva elevi, fiecare susținând propriul argument:

Diana: *"Fie omul este liber, fie el este responsabil față de actele sale. Dar nu este adevărat că omul este liber. În concluzie, el este responsabil față de actele sale."*

George: *"Omul este responsabil față de actele sale dacă este liber. Însă omul nu este liber. Așadar, el nu este responsabil față de actele sale."*

Mădălina: *"Idea că omul este liber implică faptul că el este responsabil față de actele sale. Dar nu este adevărat că omul este responsabil față de actele sale. Se impune concluzia că omul nu este liber."*

Ștefan: *"Omul este liber sau responsabil față de actele sale. Dar putem afirma că omul este liber. Prin urmare, el nu este responsabil față de actele sale."*

Maria: *"Omul este responsabil față de actele sale dat fiind faptul că este liber. Dar omul este responsabil față de actele sale. De unde rezultă că omul este liber."*

Radu: *"Omul este sau liber, sau responsabil față de actele sale. Dacă omul este liber, rezultă din aceasta că el nu mai este responsabil față de actele sale."*

Cerințe:

- a) Transcrieți raționamentele celor șase elevi în limbaj formal, arătând explicit corespondența între simbolurile utilizate pentru variabilele propoziționale și limbajul natural;
- b) Verificați, prin oricare metodă cunoscută, validitatea celor șase raționamente, precizând explicit care din cei șase elevi raționează corect și care nu raționează corect;
- c) Numiți pentru fiecare raționament tipul de argument sau de eroare de argumentare, după caz;
- d) Construiți un contraargument, atât în limbaj natural, cât și în limbaj formal, pentru raționamentul lui George.

Notă: Toate subiectele sunt obligatorii.

10 puncte se acordă din oficiu.

Timpul efectiv de lucru este de 3 ore.